

Selvitys hyvistä yhdistyskäytännöistä

Yhteenveto kevään 2015
verkkokeskustelusta

Selvitys hyvistä yhdistyskäytännöistä

Yhteenveto kevään 2015 verkkokeskustelusta

ISSN 1798-7067

ISBN 978-952-259-460-0

Oikeusministeriö 2015

Julkaisun nimi	Selvitys hyvistä yhdistyskäytännöistä Yhteenvedo kevään 2015 verkkokeskustelusta
Tekijät	Markus Tervonen
Sarjan nimi ja numero	Oikeusministeriön julkaisu Selvityksiä ja ohjeita 32/2015
Asianumero	OM 2/41/2015
ISSN verkkojulkaisu	1798-7067
ISBN verkkojulkaisu	978-952-259-460-0
URN-tunnus	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-460-0
Julkaisun jakelu	www.oikeusministerio.fi
Asia- ja avainsanat	yhdistys, hyvä hallinto, yhdistyksen jäsenet, yhdistyksen kokous, yhdistyksen hallitus, johtava toimihenkilö, etäosallistuminen

Tiivistelmä

Eri alojen järjestöillä on omia hyvää hallintotapaa koskevia suosituksia ja ohjeita. Koko yhdistyskenttää koskevaa hyvän hallinnon ohjetta ei kuitenkaan ole saatavana. Yhdistyskentän hyvän hallintotavan yhtenäistäminen ja kehittäminen helpottaa yhdistysten jäsenten osallistumista, selventää hallituksen jäsenten ja muiden luottamushenkilöiden asemaa sekä helpottaa yhdistysten toimintaa.

Yleisölle avoimessa verkkokeskustelussa 2.3–12.4.2015 kerättiin tietoja ja arvioitiin ehdotuksia yhdistysten hyvien käytäntöjen kehittämiseksi. Oikeusministeriö valmisteli ja toteutti verkkokeskustelun yhdessä Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan (KANE), Suomen sosiaali ja terveys ry:n (SOSTE), Valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio ry:n (VALO), Suomen Nuori-soyhteistyö - Allianssi ry:n, Luonto-Liiton, Vastuullinen Lahjoittaminen VaLa ry:n ja Kepa ry:n kanssa.

Yhdistyksen jäsenet ja yhdistyksen kokous. Verkkokeskustelussa esitettiin ja arvioitiin keinoja, joilla yhdistyksen jäsenten osallistumista yhdistyksen kokouksiin (mm. kokouskutsun toimittaminen, kokousasiakirjojen toimittaminen, kokousajan ja -paikan valinta, kokouksien valmistelu) ja päätöksentekoon (mm. etäkokousten järjestäminen) voidaan edistää. Keskustelun perusteella vaikuttaa siltä, että riittävän tarkkoilla ja erilaisten yhdistysten tarpeet huomioivilla suosituksilla voidaan käytännössä helpottaa yhdistyksen jäsenten päätöksentekoa.

Yhdistyksen hallitus. Yhdistyksen hallituksen toimintaa voidaan helpottaa ainakin hallituksen päätöksentekovaatimuksia ja etäkokouksen järjestämistä koskevilla suosituksilla. Yhdistyksen toiminnan arvioinnin ja kehittämisen osalta hyvänä lähtökohtana pidettiin, että ainakin yhdistyksen toiminnan suuntaviivat ja keskeiset tavoitteet on esitettävä jäsenten hyväksyttäväksi.

Johtava toimihenkilö. Keskustelussa esitettiin, että yhdistyksen työntekijöiden hyvinvoinnissa on parantamista. Tätä voidaan edistää myös johtavan toimihenkilön tehtävien ja vastuuden riittävän tarkalla määrittelyllä. Keskustelua käytiin myös johtavasta toimihenkilöstä käytettävästä nimikkeestä (toimitusjohtaja, toiminnanjohtaja, pääsihteeri).

Publikationens namn	Utredning om god föreningspraxis Sammandrag av nätdiskussionen våren 2015
Författare	Markus Tervonen
Publikationsseriens namn och löpande nummer	Justitieministeriets publikationer Utredningar och anvisningar 32/2015
Ärendenummer	OM 2/41/2015
ISSN elektronisk publikation	1798-7067
ISBN elektronisk publikation	978-952-259-460-0
URN	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-460-0
Distribution	www.oikeusministerio.fi
Ämnes- och nyckelord	förening, god förvaltning, föreningsmedlemmar, föreningsmötet, föreningens styrelse, ledande funktionär, deltagande på distans

Sammanfattning/referat

Organisationer inom olika sektorer har egna rekommendationer och anvisningar gällande god förvaltningssed. Det finns dock inga anvisningar om god förvaltning som gäller hela föreningssektorn. Genom att man förenhetligar och utvecklar god förvaltningssed för föreningssektorn blir det lättare för föreningsmedlemmar att delta. Också styrelsemedlemmars och andra förtroendevaldas ställning blir då klarare och föreningarnas verksamhet underlättas.

En för allmänheten öppen nätdiskussion ordnades 2.3–12.4.2015 då man samlade in information och granskade förslag för att utveckla god praxis för föreningarna. Justitieministeriet beredde och arrangerade nätdiskussionen tillsammans med Delegationen för medborgarsamhällspolitik (KANE), Finlands social och hälsa rf (SOSTE), Finlands Idrott rf (VALO), Finlands Ungdomssamarbete - Allians rf, Luonto-Liitto, Ansvarsfullt Donerande rf (VaLa) och Kepa rf.

Föreningsmedlemmarna och föreningsmötet. Under nätdiskussionen lade man fram och utvärderade olika sätt att främja föreningsmedlemmarnas deltagande i föreningsmötet (bl.a. sändande av möteskallelse och möteshandlingar, val av mötestid och -plats, förberedelser inför möten) och i beslutsfattandet (bl.a. möjlighet att delta i möten på distans). Utifrån diskussionen förefaller det som om man med tillräckligt exakta rekommendationer som beaktar olika slags föreningars behov kan underlätta föreningsmedlemmarnas beslutsfattande i praktiken.

Föreningens styrelse. Verksamheten i föreningens styrelse kan underlättas åtminstone med rekommendationer om krav på styrelsens beslutsfattande och rekommendationer om möjligheter att delta i möten på distans. En god utgångspunkt för utvärdering och utveckling av en förenings verksamhet ansågs vara att åtminstone riktlinjerna och de viktigaste målen för föreningens verksamhet läggs fram för medlemmarna för godkännande.

Ledande funktionär. Vid diskussionerna framfördes åsikten att det finns rum för förbättringar när det gäller välmåendet hos arbetstagarna i föreningarna. Ett sätt att främja detta är att den ledande funktionärens uppgifter och ansvar anges tillräckligt exakt. Det diskuterades också vad den ledande funktionären ska kallas (verkställande direktör, verksamhetsledare, generalsekreterare).

SISÄLLYS

YHTEENVETO JA TAUSTATIETOJA VERKKOKESKUSTELUSTA.....	8
1 Yhdistyksen jäsenet ja yhdistyksen kokous.....	10
2 Yhdistyksen hallitus.....	12
3 Johtava toimihenkilö.....	15
LIITE: Verkkokeskustelun kävijämäärät 2.3–12.4.2015.....	16

YHTEENVETO JA TAUSTATIETOJA VERKKOKESKUSTELUSTA

Yhteenveto

Yleisölle avoimessa verkkokeskustelussa 2.3–12.4.2015 kerättiin tietoja ja arvioitiin ehdotuksia yhdistysten hyvien käytäntöjen kehittämiseksi. Keskustelua käytiin keskustelunohjaajien etukäteen verkkokeskustelun pohjaksi laatimista yhdistysten hyvää hallintotapaa koskevista suositusehdotuksista, minkä lisäksi osallistujat pystyivät tuomaan keskusteluun myös omia ehdotuksiaan hyvien käytäntöjen kehittämiseksi.

Yhdistyksen jäsenet ja yhdistyksen kokous. Verkkokeskustelussa esitettiin ja arvioitiin keinoja, joilla yhdistyksen jäsenten osallistumista yhdistyksen kokouksiin (mm. kokouskutsun toimittaminen, kokousasiakirjojen toimittaminen, kokousajan ja -paikan valinta, kokouksien valmistelu) ja päätöksentekoon (etäkokousten järjestäminen) voidaan edistää. Keskustelun perusteella vaikuttaa siltä, että riittävän selkeillä, käytännönläheisillä ja erilaisten yhdistysten tarpeet huomioivilla suosituksilla voidaan käytännössä helpottaa yhdistyksen jäsenten päätöksentekoa. Yhdistysten jäsenten tiedonsaantia on myös tarpeen parantaa.

Yhdistyksen hallitus. Yhdistyksen hallituksen toimintaa voidaan keskustelun perusteella helpottaa ainakin hallituksen päätöksentekovaatimuksia ja etäkokouksen järjestämistä koskevilla suosituksilla. Yhdistyksen toiminnan arviointia ja kehittämistä koskevia suositusehdotuksia kommentoineet osallistujat kiinnittivät huomiota siihen, että yhdistysten resurssit ja tarpeet poikkeavat toisistaan. Hyvänä lähtökohtana pidettiin, että ainakin yhdistyksen toiminnan suuntaviivat ja keskeiset tavoitteet on esitettävä jäsenten hyväksyttäväksi. Keskustelun perusteella näyttää siltä, että selkeitä ja käytännönläheisiä suosituksia tarvittaisiin lisäämään jäsenten ja luottamushenkilöiden tietoisuutta hyvistä toimintatavoista.

Johtava toimihenkilö. Keskustelussa esitettiin, että yhdistyksen työntekijöiden hyvinvoinnissa on parantamista. Tätä voidaan edistää myös johtavan toimihenkilön tehtävien ja vastuiden riittävän tarkalla määrittelyllä. Keskustelua käytiin myös johtavasta toimihenkilöstä käytettävästä nimikkeestä (toimitusjohtaja, toiminnanjohtaja, pääsihteerit). Tältä osin on tärkeä huomata, että yhdistyksen toiminnanjohtaja ei ole osakeyhtiön toimitusjohtajan kaltainen lakisääteinen toimielin, vaan yhdistyslain tarkoittama toimihenkilö.

Taustatietoja verkkokeskustelusta

Eri alojen järjestöillä on omia hyvää hallintotapaa koskevia suosituksia ja ohjeita. Koko yhdistyskenttää koskevaa hyvän hallinnon ohjetta ei kuitenkaan ole saatavana. Yhdistyskentän hyvän hallintotavan yhtenäistäminen ja kehittäminen helpottaa yhdistysten jäsenten osallistumista, selventää hallituksen jäsenten ja muiden luottamushenkilöiden asemaa sekä helpottaa yhdistysten toimintaa. Yhdistystoiminnan avoimuus lisää myös yhdistysten sidosryhmien luottamusta ja arvostusta.

Verkkokeskustelun palautteesta on hyötyä järjestöjen oman yhdistysten hyvää hallintotapaa koskevan suosituksen valmistelussa ja viestinnässä. Tietopohjan parantaminen helpottaa myös mahdollisen lainsäädäntötarpeen arviointia myöhemmin siten, että lähtökohtana ovat yhdistysten tarpeet ja hyvät tavat. Oikeusministeriö valmisteli ja toteutti verkkokeskustelun yhdessä Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan (KANE), Suomen sosiaali ja terveys ry:n (SOSTE), Valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio ry:n (VALO), Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry:n, Luonto-Liiton, Vastuullinen Lahjoittaminen VaLa ry:n ja Kepa ry:n kanssa.

Verkkokeskusteluista tiedotettiin oikeusministeriön internetsivuilla. Valmisteluun osallistuneet järjestöt osallistuivat myös tiedottamiseen mm. kotisivuillaan ja jäsentiedotteissaan. Keskustelu käytiin oikeusministeriön Otakantaa.fi-verkkopalvelussa. Sivuilta vieraili 2.3–12.4.2015 yhteensä 753 kävijää¹.

Tässä yhteenvedossa käsitellään verkkokeskustelussa eniten kiinnostusta ja keskustelua herättäneitä ehdotuksia aihealueittain. Kaikki osallistujien ehdotukset ja kommentit löytyvät arkistoituina osoitteessa

https://www.otakantaa.fi/hyvät_yhdistyskaytannot.

¹ Tarkemmat tiedot verkkopalvelussa käynneistä, kävijämääristä ja sivukatseluista viikoittain liitteessä 1.

1 Yhdistyksen jäsenet ja yhdistyksen kokous

Tausta

Päätösvalta yhdistyksissä kuuluu jäsenille. Jäsenet käyttävät päätösvaltaansa yhdistyksen kokouksessa. Yhdistyslaissa ei ole yksityiskohtaisia säännöksiä yhdistyksen kokouksen järjestämisestä. Keskustelunohjaajat ehdottivat suosituksia seuraavista yhdistyksen jäseniin ja kokoukseen liittyvistä kysymyksistä:

1. Yhdistyksen jäsenen velvollisuudet (katsottu 91 kertaa²)
2. Kokouskutsun toimittaminen hyvissä ajoin (128 katselukertaa, 2 ääntä puolesta)
3. Kokouskutsun sisältö (65 katselukertaa)
4. Kokousasiakirjojen toimittaminen ja saatavan pitäminen (100 katselukertaa, 3 ääntä puolesta)
5. Kokousajan ja -paikan valinta (108 katselukertaa, 2 ääntä puolesta)
6. Asiamiehen ja avustajan käyttö kokouksessa (48 katselukertaa)
7. Yhdistyksen kokoukseen osallistumisen edellytykset (51 katselukertaa)
8. Yhdistyksen kokouksen valmistelu (95 katselukertaa)
9. Hallituksen jäsenten, toiminnanjohtajan ja muiden läsnäolo kokouksessa (43 katselukertaa)
10. Jäsenten kyselyoikeus yhdistyksen kokouksessa (43 katselukertaa)
11. Jäsenen aloite- ja päätösvaihtoehtonteko-oikeus (25 katselukertaa)
12. Päätöksenteko yhdistyksen kokouksessa (28 katselukertaa)
13. Esteettömän henkilön valitseminen kokouksen puheenjohtajaksi (239 katselukertaa, 9 ääntä puolesta/1 ääni vastaan)
14. Valiokunnat valmistelemaan yhdistyksen kokouksia (90 katselukertaa)
15. Etäosallistuminen yhdistyksen kokoukseen (24 katselukertaa)

Yhteenveto keskustelusta³

Esteettömän henkilön valitseminen kokouksen puheenjohtajaksi. Keskustelunohjaajien ehdottaman suosituksen mukaan yhdistyksen kokouksen puheenjohtajaksi on ensisijassa valittava kaikissa käsiteltävissä asioissa esteetön henkilö. Kaikissa asioissa esteettömän puheenjohtajan valitseminen on omiaan edistämään kokouksen häiriötöntä ja tasapuolista kulkua. Verkkokeskustelun osallistujat totesivat, että suositusta voi olla vaikea noudattaa, jos yhdistyksen jäsenet eivät osallistu aktiivisesti kokouksiin. Näiden osallistujien kokemus oli, että usein vain yhdistyksen hallitus osallistuu yhdistyksen kokouksiin. Tämän havainnon johdosta keskusteltiin myös siitä, miten yhdistyksen jäsenten osallistumista kokouksiin voitaisiin edistää. Erään osallistujan yhdistyksessä esteettömän puheenjohtajan valinta oli ratkaistu onnistuneesti

² Suositusten katselukerrat yhteenvedon laatimishetkellä 23.4.2015.

³ Yhteenveto eniten keskustelua herättäneistä ehdotuksista on alla jokaisen aihealueen kohdalla esitetty niiden katselukertojen mukaisessa järjestyksessä niin, että osallistujia eniten kiinnostaneet aiheet esitetään ensin.

siten, että jokaiseen kokoukseen oli kutsuttu ulkopuolinen puheenjohtaja (esim. yhdistyksen yhteistyökumppani, joka samalla voi esitellä edustamansa organisaation toimintaa). Eräs osallistuja kiinnitti huomiota siihen, että esteellisyyden määritelmää suosituksen perusteluissa on tarpeen selventää.

Kokousoosallistumista voidaan usein edistää sillä, että kokous järjestetään jäsenille sopivaan aikaan ja sopivassa paikassa. Osallistumista edistäisi myös, että kokouksessa käsiteltävät asiat valmistellaan riittävästi etukäteen ja valmistelusta annetaan riittävästi tietoa jäsenille ajoissa ennen kokousta. Yhtenä keinona esitettiin myös, että yhdistyksen vuosikokouksien yhteyteen voidaan järjestää muuta osallistujia kiinnostavaa ohjelmaa (esim. lyhyet ja kiinnostavat asiantuntijaluennot), jotka saavat muitakin kuin hallituksen jäseniä liikkeelle.

Myös etäosallistumisen salliminen mainittiin yhtenä mahdollisesti toimivana keinona. Varsinkaan pienessä yhdistyksessä ei välttämättä tarvita varsinaista etäosallistumispalvelua (sähköposti, tekstiviesti, Facebook-ryhmä tai puhelinyhteys voi riittää). Etäosallistumisen ei tarvitse olla reaaliaikaista (samaan aikaan kuin varsinainen kokous), vaan etäosallistuminen voidaan toteuttaa myös niin, että jäsenet ilmoittavat kantansa ehdotuksiin etukäteen ennen kokousta.

Kokoukutsun toimittaminen hyvissä ajoin. Yhdistyksen säännöissä on määrättävä, missä ajassa yhdistyksen kokous on kutsuttava koolle. Laissa ei säädetä tarkemmin kokoukutsun ajankohdasta. Kun kutsu yhdistyksen kokoukseen toimitetaan riittävän hyvissä ajoin, yhdistyksen jäsenet voivat osallistua ja valmistautua kokoukseen. Keskustelunohjaajien suosituluonnoksessa todettiin, että jäsenet voivat hyväksyä yksittäisen kokouksen pitämisen säännöissä määrättyä lyhyemmällä kutsuajalla tai ilman kutsua. Keskustelussa ehdotettiin suosituksen tarkentamista siten, että kokouksen pitäminen lyhyemmällä kutsuajalla tai ilman kutsua edellyttää kaikkien yhdistyksen jäsenten suostumusta (ei vain niiden, jotka ovat olleet kokouksessa paikalla).

Valiokunnat. Valiokuntien asettamisella voidaan parantaa yhdistyksen kokouksessa käsiteltävien asioiden valmistelua. Keskustelunohjaajat ehdottivatkin erityisesti suuremmille yhdistyksille suositusta, jonka mukaan jäsenet voivat valita yhdistykselle valiokuntia valmistelemaan yhdistyksen kokouksessa käsiteltäviä asioita. Keskustelussa esitettiin, että myös yhdistyksen hallitus voi asettaa asioita valmistelevia valiokuntia. Ainakin sellaisissa yhdistyksissä, joissa on sekä yhdistyksen kokouksen että hallituksen asettamia valiokuntia, tulisi valiokunnan asettajan nimi käydä ilmi jotenkin sen nimestä.

Yhdistyksen jäsenluettelon julkisuus. Eräs osallistuja esitti, että yhdistyksen jäsenen oikeus tutustua hallituksen ylläpitämään jäsenluetteloon ei käytännössä aina toteudu. Tämän arvioitiin olevan seurausta siitä, että jäsenluetteloon tutustumisoikeuden epäamisestä ei ole säädetty seuraamuksia yhdistyksen hallitukselle. Yhdistyslakia ehdotettiin kehitettäväksi siten, että jäsenten oikeus tutustua jäsenluetteloon toteutuisi nykyistä paremmin.

2 Yhdistyksen hallitus

Tausta

Hallituksen on hoidettava huolellisesti yhdistyksen asioita lain ja sääntöjen sekä yhdistyksen päätösten mukaan. Hallituksen tehtävänä on yhdistyksen hallinnon järjestäminen ja toiminnan valvonta. Hallituksen tehtävistä voidaan määrätä myös yhdistyksen säännöissä tai esimerkiksi hallituksen työjärjestyksessä. Hallituksen jäsenillä tulee olla yhdistyksen toiminnan kannalta mahdollisimman monipuolista ja laajaa osaamista sekä mahdollisuus käyttää riittävästi aikaa tehtävän hoitamiseen. Keskustelunohjaajat ehdottivat seuraavia yhdistyksen hallitukseen liittyviä suosituksia:

1. Hallituksen yleinen tehtävä (76 katselukertaa)
2. Hallituksen toimivalta ja tehtävien määrittely (59 katselukertaa)
3. Hallituksen päätösten hyväksyminen yhdistyksen kokouksessa (55 katselukertaa)
4. Hallituksen jäsenen tietojensaantioikeus (49 katselukertaa)
5. Hallituksen kokoontuminen (148 katselukertaa, 2 ääntä puolesta)
6. Hallituksen päätöksenteko (56 katselukertaa)
7. Hallituksen päätösvaltaisuus (185 katselukertaa, 4 ääntä puolesta/ 1 ääni vastaan)
8. Hallituksen kokouksen pöytäkirja (51 katselukertaa)
9. Yhdistyksen jäsenen tiedonsaantioikeus hallituksen päätöksestä (51 katselukertaa, 1 ääni puolesta)
10. Hallituksen puheenjohtajan rooli (47 katselukertaa, 1 ääni puolesta)
11. Hallituksen jäsenen rooli (35 katselukertaa)
12. Hallituksen jäsenen esteellisyys (37 katselukertaa)
13. Hallituksen jäsenten palkkiot (30 katselukertaa)
14. Viestintä yhdistyksen sidosryhmille (138 katselukertaa, 1 ääni puolesta)
15. Toiminnan suunnittelu ja kehittäminen (183 katselukertaa, 7 ääntä puolesta/ 1 ääni vastaan)
16. Toiminnan arviointi (176 katselukertaa, 4 ääntä puolesta)
17. Talous- ja palkkiosääntö (174 katselukertaa)
18. Hallituksen jäsenten sidonnaisuudet (37 katselukertaa)

Yhteenveto keskustelusta

Hallituksen päätösvaltaisuus ja etäkokouksen järjestäminen. Yhdistyslaissa ei ole nimenomaisia säännöksiä hallituksen kokouksen päätösvaltaisuudesta. Keskustelunohjaajat ehdottivat vakiintunutta käytäntöä vastaavaa suositusta, jonka mukaan hallitus on päätösvaltainen, kun paikalla on yli puolet jäsenistä, jollei yhdistyksen säännöissä edellytetä suurempaa määrää. Päätösvaltaisuuden saavuttaminen oli erään keskustelijan mukaan käytännössä vaikeaa, kun hallituksen kokouksiin ei saavu tarpeeksi osallistujia. Näitä tilanteita varten esitettiin, että hallituksen päätökselle voidaan jälkikäteen hankkia niiden jäsenten suostumus, jotka eivät ole olleet kokouksessa paikalla. Lisäksi todettiin, että hallitus voi tehdä päätöksiä muutenkin kuin kokouksissa. Tähän mahdollisuuteen liittyen kaivattiin tarkempaa ohjeistusta mm. sähköpostikokouksen järjestämisestä ja dokumentoinnista. Suosituksen sanamuotoa ja perusteluja esitettiin myös tarkennettavaksi siten, että päätösvaltaisuuden toteaminen on mahdollisimman helppoa.

Toiminnan suunnittelu ja kehittäminen. Keskustelunohjaajien suosituksena oli, että hallitus luo yhdistyksen strategian eli toiminnan suuntaviivat ja keskeiset tavoitteet, joiden avulla yhdistys toteuttaa tarkoitustaan. Suosituksen mukaan hallituksen tulee esittää strategia yhdistyksen jäsenten hyväksyttäväksi. Keskustelussa todettiin, että yhdistysten tarpeet ja resurssit vaihtelevat, joten kunkin yhdistyksen strategian laatiminen ja päivittäminen on muokattava vastaamaan yhdistyksen olosuhteita. Hyvän lähtökohdana pidettiin, että toiminnan suuntaviivat ja keskeiset tavoitteet on esitettävä yhdistyksen jäsenten hyväksyttäväksi (ei kuitenkaan välttämättä strategiaa kokonaisuutena). Lisäksi toivottiin strategian laatimista yhteistyössä yhdistyksen jäsenten kanssa, jolloin jäsenet tuntevat sen paremmin ja sitoutuvat siihen. Lisäksi arvioitiin, että toiminnan suuntaviivoista ja keskeisistä tavoitteista käytetty ”strategia”-nimitys voi tuntua vieraalta.

Toiminnan arviointi. Keskustelunohjaajat ehdottivat suositusta, jonka mukaan hallitus vastaa siitä, että sen omaa toimintaa ja suoriutumista arvioidaan vuosittain. Yhdistyksen toiminnan kehittämiseksi suositeltiin myös, että hallitus laatii toiminnan arvioinnista saatujen tulosten perusteella suunnitelman, jonka se esittelee yhdistyksen kokoukselle. Keskustelussa todettiin, että arvioinnin tulosten tulisi näkyä ennen kaikkea hallituksen jäsenten valinnassa ja vaikuttaa esimerkiksi nimitys-/vaalivaliokunnan työhön, ei erillisinä suunnitelmina, jotka esitellään yhdistyksen kokoukselle. Tällä perusteella ehdotettiin, että maininta toiminnan kehittämistä koskevasta suunnitelmasta voitaisiin poistaa suosituksesta. Toisaalta esitettiin myös, että kehittämisessä ollaan menossa kohti nopeita kokeiluja ja kerran vuodessa tapahtuva toiminnan arviointi on nykyisessä toimintaympäristössä liian hidasta. Lisäksi esitettiin, että suositus vuosittaisesta laajamittaisesta toiminnan arvioinnista ei välttämättä sovellu pienimuotoiseen yhdistystoimintaan.

Talous- ja palkkiosääntö. Keskustelunohjaajat ehdottivat suositusta, jonka mukaan hallitus laatii yhdistyksen kokouksen hyväksyttäväksi taloussäännön ja tarvittaessa palkkiosäännön. Keskustelussa todettiin, että talous- ja palkkiosäännön hyväksymistä ei tulisi aina osoittaa yhdistyksen kokouksen päätettäväksi, vaan erityisesti suuremmissa yhdistyksissä ne pitäisi sisällöstä riippuen voida hyväksyä myös hallituksessa. Lisäksi voi olla perusteltua, että hallitus joka tapauksessa antaa taloussääntöä täydentäviä ohjeita tai määräyksiä. Omista palkkioistaan hallitus ei kuitenkaan voi päättää itse. Eräs keskustelija esitti, että hallituksen palkkioista päättämistä koskeva suositus on tärkeä, koska asiasta ei yleensä erikseen määrätä yhdistyksen säännöissä.

Hallituksen jäsenyydestä eroaminen. Hyvän hallintotavan suositusta ehdotettiin myös täydennettäväksi hallituksen jäsenen eroamista koskevalla suosituksella (mm. eroamisesta ilmoittaminen, uuden jäsenen valinta).

Hallituksen varapuheenjohtajan rooli. Monissa yhdistyksissä on hallituksen varapuheenjohtaja, jonka tehtävänä on hoitaa puheenjohtajan tehtäviä tämän ollessa estyneenä. Verkkokeskustelussa esitettiin, että myös varapuheenjohtajan roolin tulisi käydä ilmi suosituksesta.

Hallituksen päätöksenteon dokumentointi. Eräs osallistuja kiinnitti erityisesti huomiota hallituksen päätösten dokumentointiin. Hallituksen työn jatkuvuuden varmistamiseksi on tärkeää, että päätökset dokumentoidaan ja pidetään hallituksen jäsenten saatavilla helposti löydettävässä muodossa (esim. luetteloimalla päätökset niiden sisällön mukaan). Huolellisesti dokumentoitujen pöytäkirjojen perusteella hallitusten jäsenet voivat seurata päätösten toteutumista ja niiden ajankohtaisuutta olosuhteiden muuttuessa. Riittävän tarkalla dokumentoinnilla voidaan myös varmistaa yhdistyksen sisäisten pelinsääntöjen ja päätösten täytäntöönpanon jatkuvuus hallituksen kokoonpanon muuttuessa.

3 Johtava toimihenkilö

Tausta

Johtavan toimihenkilön tehtävänä on hoitaa yhdistyksen juoksevaa hallintoa. Johtavasta toimihenkilöstä ei ole säännöksiä laissa, eikä tämä siten ole yhtiön toimitusjohtajan kaltainen lakisääteinen toimielin, vaan yhdistyslain tarkoittama toimihenkilö. Johtava toimihenkilö on yleensä yhdistyksen työntekijä, joka saa vastikkeen suorittamastaan työstä ja hoitaa tehtäviään hallituksen johdon ja valvonnan alaisena. Keskustelunohjaajat ehdottivat seuraavia johtavaa toimihenkilöä koskevia suosituksia:

1. Johtavan toimihenkilön tehtävien määrittely (177 katselukertaa, 4 ääntä puolesta)
2. Tietojen antaminen hallitukselle (99 katselukertaa, 2 ääntä puolesta)
3. Hallituksen kokouksien valmistelu ja osallistuminen kokoukseen (109 katselukertaa, 1 ääni puolesta)

Yhteenveto keskustelusta

Yhdistyksen työntekijöiden työhyvinvointi. Verkkokeskustelussa esitettiin, että yhdistyksen hallitus ja puheenjohtaja vastaavat työntekijänsä (ml. työsuhteinen johtava toimihenkilö) työhyvinvoinnista, jossa on parantamista (ks. esim. www.tem.fi/files/37094/TEMjul_20_2013_web_27062013.pdf). Ratkaisukeinoksi esitettiin säännöllisiä keskusteluja työn määrästä, sisällöistä, priorisoinneista, työajan määrästä ja ajankäytön riittävydestä. Johtavan toimihenkilön tehtävistä suositellaan tehtävienjaon selkeyden ja vastuun vuoksi sopimaan kirjallisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tehtävistä pitää olla kirjallinen kuvaus joko säännöissä, työsuhtimuksessa tai esimerkiksi työjärjestyksessä. Johtavan toimihenkilön tehtävien riittävän tarkalla määrittelyllä voidaan helpottaa käytännön työtä yhdistyksessä ja edistää myös johtavan toimihenkilön toimintaedellytyksiä verkkokeskustelun osallistujan mainitsemisissa tapauksissa.

Johtavan toimihenkilön nimike. Johtavasta toimihenkilöstä käytetään yleensä nimitystä toiminnanjohtaja tai pääsihteeri. Verkkokeskustelussa ehdotettiin, että suositusluonnoksesta poistettaisiin toteamus, jonka mukaan johtavaa toimihenkilöä ei tulisi selvyuden vuoksi kutsua toimitusjohtajaksi (tai ainakin että lauseeseen lisättäisiin sana "yleensä"). Tätä perusteltiin sillä, että johtavan toimihenkilön nimikkeen tulisi määräytyä ennen kaikkea hänen tehtäviensä ja toimivaltansa mukaisesti, ja tältä osin yhdistykset ja niiden käytännöt vaihtelevat. Oikeuskäytännössä on vahvistettu se työlainsäädäntöön perustuva kanta, jonka mukaan yhdistyksen toimitusjohtaja on - kaikista muista yksityisistä yhteisöistä poiketen - työsuhteessa yhdistykseen. Tämä vaikuttaa yhdistyksen "toimitusjohtajan" oikeuksiin, velvollisuuksiin, vastuuseen suhteessa yhdistykseen, jäseniin ja yhdistyksen velkoihin, erottamisturvaan jne. yhdistyksessä. Tämän vuoksi "toimitusjohtaja" -nimikkeen käyttäminen yhdistyksen johtavasta toimihenkilöstä on harhaanjohtavaa.

LIITE: Verkkokeskustelun kävijämäärät 2.3–12.4.2015

Viikko	Käynnit	Kävijät	Sivukatselut
Viikko 1 (2.–8.3)	329	247	619
Viikko 2 (9.–15.3)	205	156	367
Viikko 3 (16.–22.3)	132	106	251
Viikko 4 (23.–29.3)	294	254	441
Viikko 5 (30.3–5.4)	73	64	115
Viikko 6 (6.–12.4)	34	33	55
Yhteensä	1058	753	1848

OIKEUSMINISTERIÖ JUSTITIEMINISTERIET

ISSN 1798-7067
ISBN 978-952-259-460-0 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.oikeusministerio.fi